

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Gender E-zine 2021

Ondernemende vrouwen aan zet

Succesverhalen uit Internationale Programma's van RVO

» Duurzaam, Agrarisch, Innovatief
en Internationaal ondernemen

Uitgevoerd door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Inhoudsopgave

Voorwoord door Pascale Grotenhuis	3
1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformative Interview met Lisanne van Beek	5
2 Eerlijke landrechten voor vrouwen Interview met Thomas Vintges (LAND-at-scale)	9
3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen Film en praktijkverhaal (FDOV)	13
4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode Film en praktijkverhaal (Orange Corners)	16
5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons Praktijkverhaal (DSS)	19
6 Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op Film en praktijkverhaal (DGGF/CBI)	21
7 Gender in nieuwe positionering van Nederland Interview met Deniece Reith en Eva de Vries (NL Branding)	24
8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie Interview met Hester le Riche (Tover)	27
9 Google haal je niet binnen, die vindt jou! Interview met Melanie Rieback (Radically Open Security)	30
10 Virtuele koffie met de ambassadeur	33

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke Landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Voorwoord door Pascale Grotenhuis

Vol trots presenteer ik het magazine Ondernemende vrouwen aan zet! Gendergelijkheid is een belangrijk thema binnen het internationaal handelsbeleid van Nederland. Wij stimuleren vrouwelijk ondernemerschap, zowel in Nederland als in onze focuslanden, en zorgen voor een genderperspectief bij kwesties over verantwoord ondernemen.

Om de Agenda voor duurzame ontwikkeling voor 2030 te realiseren, hanteert Nederland alle duurzame

ontwikkelingsdoelen, inclusief doel 5: Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes. Ook ondersteunt Nederland via het lidmaatschap van de EU het [Genderactieplan III](#) voor de periode 2021-2025. In de jongerenstrategie [Youth At Heart](#) (die in 2020 van start is gegaan) wordt ook specifiek aandacht besteed aan de positie van jonge vrouwen bij het slaan van een brug tussen onderwijs en werk voor jongeren. Ik ben ervan overtuigd dat dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid is en dat iedereen hieraan kan bijdragen.

Empowerment van vrouwen in de wereld van het werk is niet alleen goed, maar ook slim: in de westerse landen en zeker ook in ontwikkelingslanden spelen vrouwen een belangrijke rol in de economie, internationale handel en ontwikkeling, met name duurzame en bredere maatschappelijke ontwikkeling. Zij zijn de ruggengraat van de samenleving.

Zoals we weten is het aangetoond dat vrouwelijk ondernemerschap bijdraagt aan nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden, vermindering van sociale uitsluiting en versterking van de sociale cohesie. Ook is het zo dat vrouwelijke ondernemers helpen om meer en betere banen te creëren, vaker vrouwen aannemen en eerder geneigd zijn maatschappelijke kwesties aan te pakken.

Voorwoord

De economische rol van vrouwen wordt steeds vaker erkend en gestimuleerd. Als er aandacht is voor de genderdimensies van economische ontwikkeling en handelsbeleid, zal dit leiden tot betere resultaten voor huishoudens, gemeenschappen, bedrijven en hele landen. Uit onderzoek blijkt dat het BNP van landen die gelijke arbeidsparticipatie voor vrouwen mogelijk maken in tien jaar tijd met 10-20% zou kunnen stijgen. Stel je eens voor...

Ondanks de duidelijke voordelen voor landen en de grote inspanningen die er worden geleverd, verloopt de vooruitgang traag. Vrouwen zijn nog altijd economisch achtergesteld en worden onevenredig getroffen door armoede, discriminatie, uitsluiting, uitbuiting en genderongelijkheid. Met andere woorden, er moet nog veel gebeuren. Door de gevolgen van COVID-19 worden genderspecifieke barrières nog groter. Om allerlei redenen raakt de pandemie vrouwen extra hard.

De dubbele last voor vrouwen is in veel gevallen een drievoudige last geworden, doordat zij nu hun baan en onbetaalde zorgwerkzaamheden ook nog moeten combineren met extra verplichtingen thuis (huishouden, voor de kinderen zorgen, thuisonderwijs). Doordat zelfstandigen en het MKB in de huidige crisis hard worden getroffen, gaat de zwaarbevochten vooruitgang voor vrouwelijke ondernemers weer verloren. Vanwege hun omvang en concentratie in bepaalde sectoren worden door vrouwen geleide bedrijven harder geraakt door

rampen zoals COVID-19 en de economische krimp als gevolg van de pandemie.

Op dit moment is het onze taak om te voorkomen dat bestaande genderongelijkheden, die de toegang van vrouwen tot hulpmiddelen en gelijke economische kansen beïnvloeden, door de pandemie groter worden. Ons doel is om vrouwen onderdeel te maken van de oplossing voor economisch herstel na de pandemie, ook omdat dit economisch gezien gewoon slim is. Met het doel van "Building Back Better" in het achterhoofd mag het duidelijk zijn dat we samen moeten werken aan een veerkrachtigere en inclusievere toekomst: door vrouwen centraal te stellen.

Hun verhalen moeten snel meer bekendheid krijgen, want we hebben meer vrouwelijke rolmodellen nodig. We moeten ons bewuster zijn van onze macht en onze invloed op de samenleving en de economie. We hebben allemaal een verhaal. Ik nodig u allemaal uit uw verhaal te delen en elkaar zo te stimuleren en te inspireren om samen in actie te komen voor ons gezamenlijke doel.

Ik hoop dat u inspiratie, hoop en kracht kunt putten uit de succesverhalen in dit magazine, zodat we kunnen werken aan een toekomst met meer gelijkheid voor vrouwelijke ondernemers, tijdens de coronapandemie én daarna.

Pascal Grotenhuis
Ambassadeur vrouwenrechten en gendergelijkheid
Ministerie van Buitenlandse Zaken

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

1

Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformative

De rol van de Gender Coördinator bij de afdeling International Development is ervoor te zorgen dat de RVO-programma's in ontwikkelingslanden aandacht besteden aan de verbetering van de (sociaal- economische) positie van vrouwen. Het gender uitvoeringskader en de gender contactpersonen op programmaniveau hebben hierbij een belangrijke rol.

Lisanne van Beek (l) samen met vertegenwoordigers van International Women's Coffee Alliance

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformative
- 2 Eerlijke Landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

- 1 **Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformative**
- 2 **Eerlijke landrechten voor vrouwen**
- 3 **Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen**
- 4 **Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode**
- 5 **Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons**
- 6 **Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op**
- 7 **Gender in nieuwe positionering van Nederland**
- 8 **De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie**
- 9 **Google haal je niet binnen, die vindt jou!**
- 10 **Virtuele koffie met de ambassadeur**

"We streven naar minimaal Gender Aware projecten, en waar mogelijk Gender Transformative."

Welke ambitie heeft RVO op het gebied van gender?

"Gender Coördinator Lisanne van Beek: "Elk programma heeft bedoelde en onbedoelde effecten op gender relaties. Bij de RVO-programma's in ontwikkelingslanden maken we onderscheid in drie genderstrategieën: *Gender Blind*, *Gender Aware* en *Gender Transformative* projecten."

"De zogeheten *Gender Blind* projecten houden geen rekening met gender ongelijkheden. Ons uitgangspunt is dat we bij RVO geen *Gender Blind* projecten accepteren. De categorie *Gender Aware* projecten besteden wel aandacht aan gender, in de vorm van het creëren van gelijke toegang tot bijvoorbeeld trainingen, informatie en financiering. Deze categorie noemen we ook wel *Access to Resources* of *Do No Harm* projecten."

"De *Gender Transformative* projecten gaan nog een stapje verder en besteden ook aandacht aan de besluitvormingsprocessen en het eigenaarschap van middelen. Vaak zijn dat financiële middelen zoals vrijelijk kunnen beschikken over een geldlening of een bankrekening. Deze categorie noemen we ook wel *Power & Agency* of *Do Good* projecten."

"We streven er naar om binnen de afdeling International Development geen enkel *Gender Blind* project meer op te nemen in onze portfolio. Onze ambitie is om minimaal *Gender Aware* projecten op te nemen en daar waar mogelijk is *Gender Transformative*."

Waar zit volgens jou de uitdaging in de uitvoering van projecten?

"Gender is altijd context-specifiek; er is geen one-size-fits-all. Het is van belang dat er vanaf een zo vroeg mogelijk stadium van programma- en projectontwikkeling aandacht wordt besteed aan gender. Verder is het van belang om gender geïntegreerd mee te nemen in de Monitoring en Evaluatie (M&E) om zo de voortgang te kunnen monitoren."

De afdelingen International Development en het Centrum tot Bevordering van de Import uit ontwikkelingslanden (CBI) voeren 42 programma's en meer dan 3.600 projecten uit in 68 ontwikkelingslanden.² Programma's en projecten variëren in omvang en scope. De projectuitvoerders zijn veelal bedrijven, NGO's, kennisinstellingen en (lokale) overheden.

² RVO Projecten Database op de International Aid Transparency Initiative (IATI) website: [Project Database | Development Cooperation \(rvo.nl\)](#).

- 1 **Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformative**
- 2 **Eerlijke landrechten voor vrouwen**
- 3 **Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen**
- 4 **Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode**
- 5 **Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisesrespons**
- 6 **Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op**
- 7 **Gender in nieuwe positionering van Nederland**
- 8 **De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie**
- 9 **Google haal je niet binnen, die vindt jou!**
- 10 **Virtuele koffie met de ambassadeur**

Welke ontwikkelingen heb je gezien in de afgelopen jaren op het gebied van gender?

“Ik zie eigenlijk twee grote veranderingen. Toen ik in 2016 begon in deze functie bestonden mijn werkzaamheden voor het grootste deel uit het overtuigen van het belang van het investeren in een verbeterde positie van vrouwen.”

“Inmiddels is de meest gestelde vraag vooral ‘hoe?’, in plaats van het eerdere ‘waarom?’. Veel collega’s weten

wat de voordelen zijn van het investeren in een betere positie voor vrouwen. Het komt ook expliciet terug in het [beleid voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelings-samenwerking](#) (BHOS) en als [Sustainable Development Goal](#) (nummer 5 en 8.5). De [infographic](#) in figuur 1, ontwikkeld in opdracht van RVO, geeft een handig overzicht van waar je aan kunt denken bij verbeteringen in projecten.”

Gender Strategies: How and what

Figuur 1. Aandachtsgebieden voor gender-gerelateerde interventies

Interview

“De tweede grotere verandering die ik zie is dat er steeds meer aandacht is voor het verbeteren van het lokale ondernemersklimaat voor vrouwen, de zogenaamde *enabling environment*, zoals in het geval van betere toegang tot landrechten bij het [LAND-at-scale programma](#). Er wordt steeds vaker gekeken naar onderliggende problemen: *root causes*. Tevens wordt het betrekken van lokale stakeholders steeds belangrijker, om de lokale context zo goed mogelijk in kaart te brengen.”

Wat motiveert jou om op het thema gender te werken?

“Ik heb een passie voor dit thema. Het heeft veel dimensies en ik vind de combinatie tussen het sociale en economische interessant. Ik ben ervan overtuigd dat investeren in de positie van vrouwen een goede strategie is voor armoedebestrijding, en daar zet ik me met veel enthousiasme voor in!”

Als de lezer meer wil weten over gender, wat zou je dan aanbevelen?

“Inmiddels hebben we een aantal documenten op onze website staan die je zou kunnen raadplegen voor de nodige achtergrondinformatie over het thema gender.”

- [Informatiepagina op RVO website over gender](#). Om voor RVO-financiering in aanmerking te komen moet een ondernemer voldoen aan een aantal voorwaarden op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hieronder valt dus ook het thema gender. Op deze webpagina vind je meer informatie hierover.

- [Brochure Violence & Harassment at Work: A Guide for SMEs to prevent Violence & Harassment at the workplace](#). Deze brochure gaat dieper in op de verschillende vormen van geweld op de werkvloer en vanuit diverse invalshoeken benoemt het geleerde lessen. Het biedt praktische tips over hoe bedrijven dit kunnen voorkomen, signaleren en aanpakken. We hebben deze brochure ontwikkeld in samenwerking met CNV Internationaal en Partnering for Social Impact.
- De [Donor Committee for Enterprise Development \(DCED\)](#) is een forum van donoren waarin kennis en ervaring gedeeld worden over Private Sector Ontwikkeling. De DCED heeft diverse werkgroepen, waaronder de Women’s Economic Empowerment (WEE) werkgroep. Sinds eind 2020 is RVO co-voorzitter van deze werkgroep, samen met de Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC). Op de [DCED WEE Knowledge Page](#) worden interessante onderzoeken verzameld, en [hier](#) vind je ook Webinars. Neem eens een kijkje!

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma’s: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

2

Eerlijke landrechten voor vrouwen in Afrika

De Nederlandse overheid wil kennis en kunde over de hele wereld inzetten om bij te dragen aan wereldwijde voedselzekerheid en duurzame landbouw. Eerlijke landrechten is een van de randvoorwaarden voor boeren om te investeren in land en zo duurzame productiviteit te verhogen. Het programma LAND-at-scale zet zich in voor rechtvaardige, inclusieve en duurzame landrechten. Hierbij is speciale aandacht voor kwetsbare groepen, zoals vrouwen.

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 **Eerlijke landrechten voor vrouwen**
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

Interview

Thomas Vintges, projectadviseur bij RVO

Wat is het probleem?

Thomas Vintges, projectadviseur bij LAND-at-scale: “In veel Afrikaanse landen, maar ook in Azië en Zuid-Amerika, heb je verschillende rechtsvormen naast elkaar lopen. Zo heb je de overkoepelende nationale wetgeving. Dit is vaak hele moderne wetgeving waarin allerlei grondrechten zijn opgenomen, zoals gelijke rechten voor

man en vrouw. Maar in de dorpen op het platteland geldt vaak nog het zogeheten gewoonterecht. Dit zijn eeuwenoude culturele gewoontes die in de loop van de tijd zijn gaan gelden als traditioneel recht.”

“We hebben de lat hoog gelegd omdat we niet alleen voor de quick-wins willen gaan. We richten ons met name op de lange termijn projecten die op een dieper niveau verandering teweeg brengen.”

“Nu pakt het gewoonterecht, en dan met name het erfrecht en het familierecht, in veel gevallen ongunstig uit voor vrouwen. Zo kan het zijn dat de vrouw na het overlijden van haar man niet het stuk land mag erven waar ze al die jaren met haar man en kinderen op heeft gewoond en gewerkt. Simpelweg omdat het gewoonterecht bepaalt dat land alleen over kan gaan van man op man.”

Rechtvaardige-, inclusieve- en duurzame landrechten zijn noodzakelijk voor het halen van veel ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties. Het programma [LAND-at-scale](#) ondersteunt het verbeteren van *land governance*. LAND-at-scale verleent opdrachten en subsidies voor het uitvoeren van ideeën, en deelt kennis. Vertegenwoordigers van Nederlandse ambassades en landbouwattachés kunnen hiervoor ideeën indienen bij RVO.

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 **Eerlijke landrechten voor vrouwen**
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Wat wil LAND-at-scale aanpakken?

“Het LAND-at-scale-programma helpt vrouwen om hun rechten en economische positie te verbeteren. Op nationaal niveau doen we dat door het bestuurlijke kader in een land – bijvoorbeeld de relevante ministeries of het lokale kadaster – te versterken en het wettelijke kader te verbeteren. Daarbij horen ook verbetering van het beleid en de uitvoering.”

Op lokaal niveau zoekt LAND-at-scale bijvoorbeeld de samenwerking op met de zogeheten gemeentelijke ‘landbureaus’. Dit zijn de instanties die land en landbezit registreren. Deze instanties zijn bekend met het gewoonterecht en kunnen daardoor de overgang van gewoonterecht naar formeel recht versnellen. Bijvoorbeeld door de landrechten voor vrouwen meer onder de aandacht te brengen of vrouwen te ondersteunen in het uitoefenen van hun rechten.

“Maar tussen het hebben van rechten en het uitvoeren van rechten zitten nog veel uitdagingen. Daarom ondersteunt LAND-at-scale de landbureaus met voorlichting en capaciteitstrainingen. Hierbij is het belangrijk dat we ons niet alleen richten op vrouwen, maar ook de mannen betrekken.”

Wat maakt LAND-at-scale zo bijzonder als het gaat om gender?

“Dit allemaal vraagt natuurlijk om een langetermijnstrategie. Het veranderen van het bestuurlijke- en wetgevende kader gaat niet over één nacht ijs. En dat maakt LAND-at-scale anders dan de reguliere RVO-programma's, waarbij projecten een looptijd hebben tot vier jaar.”

“We hebben de lat hoog gelegd, omdat we niet voor de ‘quick-wins’ willen gaan. We willen ons juist richten op de lange termijn. Projecten die op een dieper niveau verandering brengen.” Als het gaat om gender is LAND-at-scale misschien wel het eerste programma binnen RVO dat inzet op verandering van het systeem.

“Uiteraard hebben we dit niet allemaal zelf uitgedokterd, dat zou teveel blinde vlekken opleveren. Bij het opstellen van het programma in 2018 hebben we al in een vroeg stadium feedback gevraagd van een aantal Nederlandse universiteiten en NGO's, zoals Both Ends, Oxfam Novib en ActionAid. Dat was best uniek en werd ook zeer gewaardeerd. Deze aanpak zorgt voor realistische verwachtingen over en weer van de uitkomsten van de LAND-at-scale-projecten.”

Interview

“Een ander groot voordeel is dat we nu een dialoog hebben met deze organisaties. Hierdoor kunnen we over en weer gemakkelijk kennis, netwerken en ervaringen delen.”

Waar staan jullie nu met LAND-at-scale?

“Na 1,5 jaar zijn er inmiddels 13 projecten ontwikkeld en hebben we eind 2020 het eerste LAND-at-scale-project goedgekeurd. Dit project is aangedragen door de Nederlandse ambassade in Zimbabwe. Het doel is om de nationale instanties, die verantwoordelijk zijn voor het beleid rond landrechten en landbezit, te helpen met de hervormingen. Met name vrouwen en jongeren die leven in Zimbabwaanse gebieden waar veel conflicten zijn over landbezit en landrechten zullen hiervan profiteren.”

[Kijk hier voor meer informatie over het programma Land-at-scale.](#)

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

3

Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen

Een groot deel van de boeren in ontwikkelingslanden produceert hoofdzakelijk voor eigen gebruik. Hierbij spelen boerinnen een grote rol; ze bewerken het land en verkopen het overschot aan bijvoorbeeld tomaten, uien of maïs op de lokale markt. Maar ondanks deze grote rol, worden boerinnen vaak nauwelijks betrokken bij financiële besluiten op de boerderij.

Mannen en vrouwen krijgen samen landbouwtraining in Tanzania

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 Eerlijke Landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

Video en praktijkverhaal

“De vrouwen doen het meeste werk op het land, maar beslissingen worden door de man genomen. Dit dilemma omzeilden we door mannen en vrouwen tegelijk te trainen.”

Aandacht voor boerinnen

Met steun vanuit FDOV hebben de Nederlandse zaadbedrijven [East West International](#) en [Rijk Zwaan](#), samen met Wageningen Environmental Research, het project Seeds of Expertise for the Vegetable Industry of Africa (SEVIA) opgezet. Dit partnerschap ontwikkelde verbeterde zaden die optimaal groeien onder lokale omstandigheden. In het project ging speciale aandacht uit naar de boerinnen.

“De vrouwen doen het meeste werk op het land, maar beslissingen worden door de man genomen. Dit probleem omzeilden we door mannen en vrouwen tegelijk te trainen. Daarnaast richtten we speciaal voor vrouwengroepen demonstratievelden in, zodat zij direct profiteerden van de kennis”, zegt Elijah Mwashayenyi, directeur van het project SEVIA.

De Faciliteit Duurzaam Ondernemen en Voedselzekerheid (FDOV) zet in op publiek-private samenwerking op het gebied van voedselzekerheid en private sector-ontwikkeling in ontwikkelingslanden. Sinds 2020 is FDOV geïntegreerd in de nieuwe [SDG Partnerschapsfaciliteit \(SDGP\)](#). Doel van SDGP is het verbeteren van voedselzekerheid en het stimuleren van private sector ontwikkeling in ontwikkelingslanden via publiek-private partnerschappen.

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke Landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Video en praktijkverhaal

Economische zelfstandigheid

Op deze kleine demonstratieveldjes kregen de boeren en boerinnen training over de verbeterde zaden en de bijbehorende technieken. Elijah: "Met deze kennis kunnen ze betere oogsten binnenhalen en meer geld verdienen." Tegelijkertijd droeg de training bij aan een meer gelijkwaardige positie van de boerinnen, wat weer bijdraagt aan meer economische zelfstandigheid. "Als boerinnen meer economische zelfstandigheid krijgen, profiteert de hele familie hiervan en zullen de levensomstandigheden als geheel verbeteren", aldus een trotse Elijah Mwashayenyi.

Bekijk het filmpje over de aanpak en uitvoering van dit succesvolle project:

Of lees meer informatie over dit project in het praktijkverhaal: [Beter zaden en landbouwtraining vinden vruchtbare grond in Tanzania.](#)

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 Eerlijke Landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

4

Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode

Casablanca, een van de oude steden van Marokko, staat bekend om zijn prachtige en verfijnde rijkdom aan kleuren en patronen. Het vakmanschap op de straathoeken weerspiegelt een rijk ambachtelijk erfgoed, maar de opkomst van de massaproductie maakt het voor vrouwen moeilijk om hun ambacht om te zetten in winstgevende bedrijven.

Vrouw beoefent de traditionele weeftechniek in Marokko

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 Eerlijke landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 **Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode**
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

Interview

Fadwa Moussaif, medeoprichter van IDYR

"Het zelfvertrouwen van deze vrouwen is enorm toegenomen. Ze zijn erg trots op hun werk. Ze voelen zich onafhankelijk, vrij en nuttig."

Ondernemers Fadwa Moussaif en Amal Kenzari besloten hun krachten te bundelen om een verschil te maken. Zij bezochten verschillende dorpen in de buurt van Casablanca en spraken met de gemeenschappen. Zij concludeerden dat 20% van de vrouwen in de dorpen wel ervaren was als wever, maar niet langer actief. Door lokaal vakmanschap te verbinden met moderne mode en een vleugje ondernemersgeest is [IDYR](#) geboren!

Duurzaam modebedrijf

IDYR is een Marokkaans merk dat de traditionele Boucherouite-weeftechniek en de bijbehorende waarden weer tot leven brengt door het creëren van ethische, duurzame en moderne modeaccessoires die 100% handgemaakt zijn. Het doel van IDYR is het ontwerpen en

Het programma [Orange Corners](#) richt zich op jonge ondernemers in Afrika en het Midden-Oosten. Zij kunnen gedurende zes maanden training, mentoring, masterclasses, toegang tot netwerken en financiering krijgen, om hun businessidee te laten uitgroeien tot een succesvolle startup. Daartoe werkt Orange Corners samen met plaatselijke overheden, universiteiten, nationale en internationale bedrijven en andere organisaties. Door kennis van de lokale markt kan Orange Corners startende ondernemers optimaal ondersteunen en versterken.

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 ***Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode***
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Interview

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke Landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

maken van producten voor dagelijks gebruik, met respect voor het milieu en de sociale omstandigheden van de vrouwelijke ambachtslieden. Dit doet IDYR door restanten van grote kleding- en textiel fabrieken te verzamelen en schoon te maken. Vervolgens laat IDYR door de vrouwen in de dorpen mooie producten van maken, zoals handtassen, tapijten, kleding en kussens. Daarmee heeft IDYR inmiddels gemiddeld 4,2 ton textiel gerecycled.

Trots op hun werk

“Bij IDYR bieden we de vrouwen die voor ons traditioneel weven een flexibel werkschema en een nabijgelegen werklocatie. Ook geven we trainingen om hun vaardigheden te ontwikkelen zodat we een hoge kwaliteit van de Boucherouite weeftechniek kunnen inzetten. Hierdoor is het zelfvertrouwen van deze vrouwen enorm toegenomen en zijn ze erg trots op hun werk. Ze voelen zich vrij, onafhankelijk en nuttig.”

Goed doel

Als gevolg van COVID-19 zijn helaas veel bedrijfsactiviteiten stopgezet, waaronder de opleidingen voor de vrouwen. Ook is de vraag naar modeaccessoires afgenomen wat grote gevolgen heeft voor de lokale gemeenschappen. Fadwa en Amal besloten hun nieuwe collectie online te verkopen, onder andere via crowdfundingcampagne Wuluj; met als doel 30.000 dirham (ongeveer 2.800 euro) op te halen. Het doel is ruim overtroffen, meer dan 100 families worden inmiddels financieel ondersteund.

[Bekijk het hele interview met Fadwa Moussaïf.](#)

5

Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons

In 2020 is een nieuw onderdeel gestart binnen het DSS-programma; het zogeheten MHPSS-programma. Het programma biedt noodhulp in getroffen regio's op het gebied van geestelijke gezondheidszorg en psychosociale steun. Zo worden experts ingezet om de hulp op het gebied van MHPSS te coördineren en ondersteunen. Het MHPSS-programma wordt uitgevoerd door RVO, in samenwerking met de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en het Internationale Rode Kruis.

MHPSS-expert Teresa Ombalo uit Kenya

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 Eerlijke landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons**
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

Praktijkverhaal

"Als vrouw moet je goed op de hoogte blijven van de situatie, qua beveiliging en avondklok bijvoorbeeld."

Coördineren op locatie

Het DSS-programma streeft naar een gelijke verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke experts. De Keniaanse Teresa Ombalo is een DSS-expert. In het kader van het MHPSS-programma reisde zij naar Ethiopië toen daar COVID-19 uitbrak. Het was voor Teresa Ombalo een logische stap om de geestelijke gezondheidszorg op locatie te coördineren en draagvlak te scheppen voor de maatregelen tegen COVID-19. Vanuit Addis Abeba zette ze in een korte tijd een effectief beleid op poten om de coronacrisis waar mogelijk af te remmen.

Werk als passie

"Als vrouw moet je goed op de hoogte blijven van de situatie, qua beveiliging en avondklok bijvoorbeeld," zegt Ombalo. Toch heeft Ombalo niet het idee dat haar leven als vrouwelijke expert anders is dan dat van haar mannelijke collega's. "De meeste uitdagingen voor vrouwen en

mannen zijn min of meer hetzelfde. Ik doe dit werk omdat het mijn passie is, en ik ontmoet zowel veel mannen als vrouwen voor wie dat ook geldt."

Uitdagingen

Een van haar grootste uitdagingen is dat mensen niet weten wat mentale gezondheid is. "Er is geen magische pil waardoor mensen zich direct beter voelen," zegt Ombalo. "Ik moet ze overtuigen dat ze zelf ook mee moeten doen om zich beter te voelen. Veel mensen in Afrika hebben niet hetzelfde referentiekader met betrekking tot geestelijke gezondheidszorg en Posttraumatische Stresstoornis (PTSS)."

De kracht van MHPSS

Daarom benadrukt Ombalo het belang van op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen binnen haar expertise. "Mensen moeten resultaten zien," zegt Ombalo. "Dan erkennen ze je expertise. Je moet je op je krachten richten, en de kracht van MHPSS, en daarop voortbouwen. Blijf op je scherpst, elke dag."

[Lees hier het hele verhaal van DSS-expert Teresa Ombalo.](#)

Het [Dutch Surge Support \(DSS\)](#) waterprogramma biedt humanitaire hulp bij rampen, door de inzet van voornamelijk Nederlandse expertise op het gebied van water. Experts van DSS gebruiken hun kennis om rampen te voorkomen, de juiste voorbereidingen te treffen, of zo snel mogelijk te herstellen. In de humanitaire watersector werken traditioneel veel mannen, maar de afgelopen jaren worden er namens DSS steeds meer vrouwen ingezet in crisisgebieden.

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

6

Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op

MYoMY maakt luxe leren tassen in India, verantwoord én succesvol. Vandaar dat het Nederlandse bedrijf een tweede productielocatie is gestart in Bangladesh. "Zonder voorfinanciering van RVO had ik het niet aangedurfd."

Taslima Miji (r) in haar leerfabriek in Bangladesh

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 Eerlijke landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

Praktijkverhaal en film

Marja Baas, eigenaresse van [MYoMY](#), merkte dat de modesector lang niet altijd maatschappelijk verantwoord produceert. "Ik zag een kans om hier iets mee te doen met de productie van luxe handtassen. Dit was de start van het duurzame merk van tassen en accessoires van leer. Met MYoMY richten we ons op lokale productie onder goede arbeids- en leefomstandigheden."

Leerfabrikant in Bangladesh

Met de groei van het merk bestond in 2017 bij MYoMY de behoefte aan een tweede productielocatie. Marja las een onderzoeksrapport over de erbarmelijke omstandigheden van de ledersector in Bangladesh. "Ik vroeg de maker van het rapport of hij een project kende dat verdere ondersteuning nodig had", vertelt Marja. Hij wees haar op [Leatherina](#), een kleinschalige producent van lederwaren in Bangladesh. Oprichtster Taslima Miji wil met sociaal ondernemerschap de situatie van vrouwen uit de sloppenwijken van Dhaka verbeteren.

Productielijn opzetten

Na een eerste proefopdracht wilde MYoMY verder met Leatherina. "Maar het kost veel tijd en geld om een nieuwe productielijn voor leren tassen op te zetten.

Dat wist ik van mijn samenwerking in India. Zo'n traject wilde ik niet nog een keer doorlopen."

"Ik kende de verschrikkelijke arbeidsomstandigheden daar en de onderdrukte positie van vrouwen. Ik wilde er het verschil maken."

Bij een conferentie in Albanië raakte Marja in gesprek met een RVO-adviseur. Deze adviseur vertelde over de ondersteuningsmogelijkheden van RVO Internationaal Financierien. RVO biedt ondersteuning aan Nederlandse bedrijven die investeren in of importeren uit ontwikkelingslanden. MYoMY maakte gebruik van het Dutch Good Growth Fund (DGGF). "Zo kon ik eigen gekozen consultants bekostigen. Die zette ik in voor leerinkoop, trainingen en coaching van Taslima en haar mensen. Ik kreeg een voorfinanciering voor de eerste container met tassen."

Leatherina is bovendien een van de bedrijven dat deelneemt aan het CBI project dat Bengalese bedrijven helpt

Het [Dutch Good Growth Fund \(DGGF\)](#) vindt het van cruciaal belang dat Nederlandse ondernemers en lokale ondernemers de mogelijkheid krijgen maatschappelijk verantwoord te ondernemen in opkomende markten en ontwikkelingslanden. Door het vergroten van de toegang tot financiering voor ondernemers en investeerders verbindt het DGGF hulp en handel.

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Praktijkverhaal en film

export bekwaam te worden. Vanwege COVID-19 kon een marktoriëntatie bezoek in Europa niet doorgaan, maar de samenwerking met MYoMY zorgde voor de grootste order die het bedrijf ooit had gehad. Leatherina nam passende maatregelen voor *social distancing* en was daarmee in staat de productie in deze lastige tijden voort te zetten.

Nieuwe banen

Beide ondernemers wisten in 10 maanden een volwaardige productielijn op te zetten. De tassen liggen nu in 200 winkels in binnen- en buitenland. Een droom is uitgekomen vindt Marja. "Vooral omdat we in Bangladesh nu al bijna 45 mensen in een veilige, beschermde omgeving hebben werken. Van hen is ruim de helft vrouw. Zonder RVO had ik dit nooit aangedurfd." CBI helpt Leatherina momenteel haar kopersportefeuille te vergroten, omdat afhankelijkheid van één afnemer een risico kan zijn. De verwachting is dan ook dat dit bedrijf zal uitgroeien tot een toonaangevende producent. Met een veilige toekomst voor honderden mensen.

Bekijk hier het volledige interview met Marja Baas en Taslima Miji:

Het [Centrum ter Bevordering van Import uit ontwikkelingslanden \(CBI\)](#) ondersteunt de transitie naar inclusieve en duurzame economieën. Met als doel de economische, sociale en ecologische duurzaamheid van lokaal MKB te versterken, via de export van producten en diensten naar Europese en regionale markten.

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke Landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

7

Gender in de nieuwe positionering van Nederland

NL Branding heeft als doel om Nederland wereldwijd op de kaart te zetten als partner om samen te werken aan wereldwijde maatschappelijke uitdagingen. In 2020 is de nieuwe positionering van Nederland gelanceerd, met ‘samenwerking’ als uitgangspunt. In deze nieuwe strategie spelen ook gender en inclusiviteit een belangrijke rol.

Eva de Vries (l) en Deniece Reith (r) van NL Branding

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 Eerlijke landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 **Gender in nieuwe positionering van Nederland**
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Kun je iets meer vertellen over jullie werkzaamheden bij NL Branding?

Deniece Reith, Senior Communicatieadviseur bij NL Branding: "NL Branding doen we in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Maar steeds meer ministeries weten ons team te vinden. Zo hebben we bijvoorbeeld een grote campagne gelanceerd voor het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit."

"En binnen deze opdrachten werken we nauw samen met partners. Dat kunnen de [topsectoren](#) zijn, zoals agri & food, creatieve industrie of maritiem & water, maar ook brancheverenigingen, zoals [NBTC Holland Marketing](#). Binnen deze samenwerkingen bewaken we de positionering van Nederland, zowel inhoudelijk als in vormgeving van marketingmiddelen."

Hoe besteedt NL Branding aandacht aan gender?

"Vorig jaar hebben we de nieuwe positionering van Nederland gelanceerd. Die is helemaal gericht op 'samenwerken'. Nederlanders kenmerken zich in de wereld door hun open, inventieve en inclusieve manier van werken, wat ons een goede samenwerkingspartner maakt."

"In onze nieuwe toolkit willen we meer ervaringsverhalen opnemen over de topsectoren waarin succesvolle vrouwelijke ondernemers de hoofdrol hebben."

"Daarnaast wil Nederland meer samenwerken om de Sustainable Development Goals te halen. Dit is niet alleen goed voor de wereld, maar ook goed voor ons, omdat het handel en investeringen stimuleert. Gender is hierin een belangrijk thema voor de Nederlandse overheid. En past daarom ook heel goed binnen onze nieuwe positionering."

Wat gaan jullie concreet doen in 2021?

Eva de Vries, accountmanager bij NL Branding: "Voor de nieuwe positionering hebben we een platform opgericht dat [NL Platform](#) heet en hier kun je precies zien hoe Nederland zich presenteert naar de buitenwereld. Ook hebben we een nieuwe toolkit ontwikkeld welke voorziet in verhalen, templates en visuals waarmee de ambassades

Nederland draagt op het internationale toneel bij aan vrede, duurzaamheid, internationale gerechtigheid, kennisdeling, en handelen met de overtuiging dat wereldwijde uitdagingen alleen samen opgelost kunnen worden. De afdeling [NL Branding](#) binnen RVO heeft als doel om Nederland wereldwijd op de kaart te zetten als partner om samen te werken aan wereldwijde maatschappelijke uitdagingen zoals genoemd in de SDG's.

Interview

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

en onze partners de nieuwe strategie kunnen uitdragen. In deze toolkit willen we meer ervaringsverhalen opnemen over de topsectoren waarin succesvolle vrouwelijke ondernemers de hoofdrol hebben. Omdat ze bijvoorbeeld het initiatief hebben genomen voor samenwerking binnen zo'n topsector. Deze vrouwen fungeren dan als rolmodel voor hun landgenoten daar."

"Daarnaast willen we op NL Platform en in onze toolkit meer beeldmateriaal laten terugkomen waarin de mens centraal staat. Daarin passen natuurlijk heel goed mooie foto's van krachtige vrouwen in bijvoorbeeld leidinggevende functies. Hiermee laden we onze nieuwe positionering door de nadruk te leggen op inclusief ondernemerschap."

Hoe komt het thema gender terug in de PIB-projecten?

Een belangrijk onderdeel binnen NL Branding zijn de [publiek-private partnerschappen](#), de zogeheten Partners Internationaal Business (PIB) die RVO uitvoert. Deze partnerschappen tussen overheid en het bedrijfsleven, ook wel clusters genoemd, zijn gekoppeld aan een thema of een topsector. Deniece Reith: "Ook vanuit zo'n PIB willen we meer voorbeelden laten zien waarin vrouwen een belangrijke rol spelen. Als we in tekst en beeld vrouwen krachtig neerzetten, inspireert dat hopelijk andere vrouwen om ook hun rol te pakken."

Wat is jullie eigen ervaring met het thema gender?

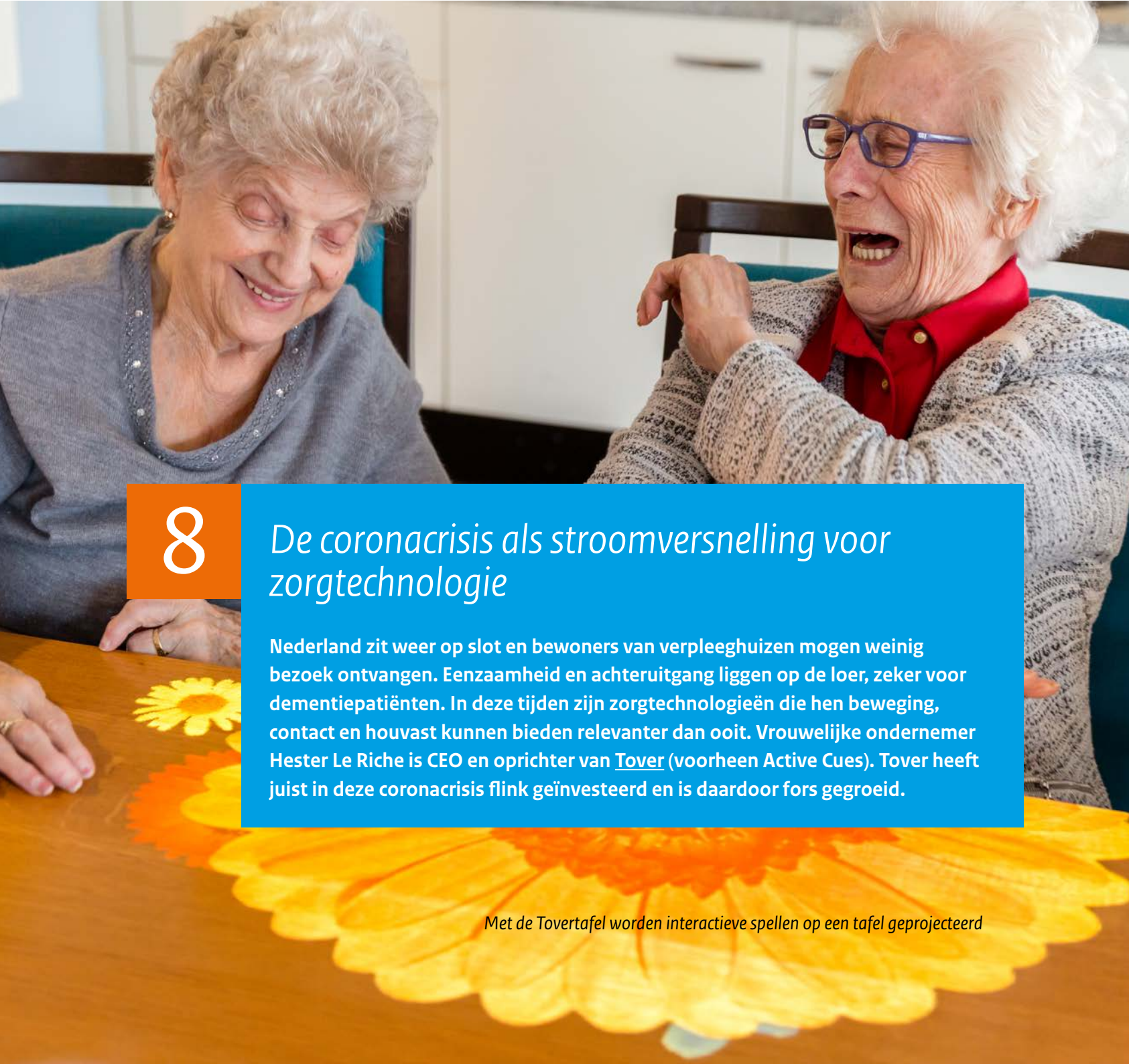
"Er valt binnen sommige afdelingen bij RVO nog een wereld te winnen," stelt Eva de Vies. "Zo moest ik voor een PIB over de fruitteelt in Kazachstan een positioneringsboodschap opstellen. Ik zat toen als enige vrouw met twaalf mannen om de tafel. Dan denk je bij jezelf: ook ik werk nog steeds in een echte mannenwereld'."

Gelukkig ziet Eva ook positieve ontwikkelingen in haar werkveld. "Ik weet toevallig dat op de Chileense ambassade alleen nog uitnodigingen worden geaccepteerd voor deelname aan een panel als in dat panel ook vrouwen zitten. Kijk, daar word ik dan weer blij van."

www.nbtc.nl

8

De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie

Nederland zit weer op slot en bewoners van verpleeghuizen mogen weinig bezoek ontvangen. Eenzaamheid en achteruitgang liggen op de loer, zeker voor dementiepatiënten. In deze tijden zijn zorgtechnologieën die hen beweging, contact en houvast kunnen bieden relevanter dan ooit. Vrouwelijke ondernemer Hester Le Riche is CEO en oprichter van Tover (voorheen Active Cues). Tover heeft juist in deze coronacrisis flink geïnvesteerd en is daardoor fors gegroeid.

Met de Tovertafel worden interactieve spellen op een tafel geprojecteerd

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 Eerlijke landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

Interview

Hester Le Riche, CEO en oprichter van Tover

Al in de eerste coronagolf onderzocht Alzheimer Nederland met het Alzheimercentrum Amsterdam en Pharos de effecten van de coronamaatregelen op mensen met dementie en hun mantelzorgers. Hieruit bleek dat sociale isolatie, gedrags- en psychologische problemen voor kwamen bij veel dementiepatiënten.

“Al voor de coronacrisis hebben we met hulp van de zakenpartnerscans, de handelsmissies en het netwerk van RVO onze eerste stappen in het buitenland gezet.”

Het sluiten van verpleeghuizen had inderdaad een grote impact op ouderen. De anderhalvemetersamenleving zorgde bij ouderen voor gevoelens van eenzaamheid en onrust. Die eenzaamheid kan bij dementiepatiënten een [negatief effect](#) hebben op hun gedrag en kwaliteit van leven. Zij vinden vaak troost en veiligheid bij familie, vrienden en zorgmedewerkers. Bovendien bieden zulke contactmomenten de houvast en structuur die zij hard nodig hebben.

Bewegen is cruciaal

Hester vertelt: “Vijf jaar geleden bedachten we de Tovertafel om bij te dragen aan een liefdevolle en inclusieve wereld. Om te verwonderen en te prikkelen en om zorgverleners te ondersteunen.” De Tovertafel is een beamer, waarmee interactieve spellen op een tafel

[‘Groeï over grenzen’](#) is een doorlopende campagne waarmee het ministerie van Buitenlandse Zaken en RVO een oproep doen aan Nederlandse vrouwelijke ondernemers om hun internationale ambities te realiseren. Dit doet RVO door deelname aan missies te bevorderen, netwerkevenementen te organiseren, campagnes te voeren en inspirerende vrouwelijke ondernemers in de spotlights te zetten.

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma’s: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Interview

geprojecteerd worden. De spellen stimuleren dementiepatiënten om in beweging te komen.

“Toen in maart 2020 de deuren van verpleeghuizen op slot gingen, zat iedereen waarvoor wij werken ineens opgesloten. Niemand kreeg meer bezoek, er werden geen activiteiten meer georganiseerd en alles wat structuur bracht, viel weg”, vertelt Hester.

Juist nu is het belangrijk dat dementiepatiënten bewegen. Met beweging verbetert namelijk het denkvermogen en de doorbloeding. Dit gaat onrust en passiviteit tegen. Bewegen stopt de dementie niet, maar lijkt het wel te vertragen.

Wereldwijd online en interactief

Als Hester de coronacrisis in een woord zou moeten omschrijven, is haar antwoord: “Stroomversnelling. Wat wij met de Tovertafel kunnen brengen, is in deze tijd relevanter dan ooit.” Daarom besloot Tover de werkwijze om te gooien. Alle spellen werden direct toegankelijk voor de gebruikers. Er kwam ook een online omgeving om zorgverleners digitaal te kunnen begeleiden.

Hester: “Normaal gesproken gingen we voor demonstraties, installaties en begeleiding langs bij verpleeghuizen. Nu kunnen zorgmedewerkers online trainingen volgen en een interactieve videodemonstratie bekijken wanneer het hen uitkomt. Dat scheelt veel tijd – een kostbaar goed in de zorg.”

Bovendien helpt de online omgeving Tover om nieuwe klanten te ondersteunen. Niet alleen verpleeghuizen in Nederland, maar wereldwijd. “De uitdagingen waaraan wij werken zijn overal: wereldwijd groeit het aantal dementiepatiënten met miljoenen per jaar. Al voor de coronacrisis hebben we met hulp van de zakenpartners, de handelsmissies en het netwerk van RVO onze eerste stappen in het buitenland gezet”, vertelt Hester.

Maar in een land als [Australië](#) is het niet eenvoudig om even langs te gaan voor het geven van een demonstratie. Hester: “De digitale leeromgeving blijkt een uitkomst voor zulke landen en maakt het eenvoudiger om op afstand begeleiding te bieden, waardoor we inmiddels al in veertien landen actief zijn.”

De coronacrisis is voorlopig nog niet voorbij. Tegelijkertijd dwingt de crisis ontwikkelaars van zorgtechnologie om nieuwe paden in te slaan. Om zo, ondanks alles, toch van betekenis te kunnen blijven voor patiënten en hopelijk uiteindelijk te komen tot nóg betere zorg.

[Lees hier meer over de campagne Groei over Grenzen.](#)

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformative*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

A photograph of Melanie Rieback, CEO and co-founder of Radically Open Security, speaking on a stage. She is wearing a dark blazer over a white top and has a microphone clipped to her hair. The background is a blue screen with blurred text and graphics.

9

“Google haal je niet binnen, die vindt jou!”

Wat krijg je als je hackers combineert met een flinke portie idealisme? Melanie Rieback, CEO en co-founder van Radically Open Security vertelt hoe haar bedrijf de wereld van computer security op zijn grondvesten doet schudden.

Melanie Rieback, CEO en co-founder van Radically Open Security

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 Eerlijke landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 **Google haal je niet binnen, die vindt jou!**
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemers zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Een positief verschil maken

Melanie Rieback begon haar bedrijf Radically Open Security in 2014 om tegengeluid te bieden tegen de geldbeluste grote spelers in de securitywereld. Ze vertelt: “In de rest van de markt heerst een groot probleem: bedrijven zijn te commercieel. Zo werken ze bijvoorbeeld samen met inlichtingendiensten en bouwen ze surveillanceproducten. Daar ben ik het niet mee eens. Ik vind dat privacy een grondrecht zou moeten zijn en onderdeel van de Sustainable Development Goals.”

Melanie wilde met haar organisatie juist een positief verschil maken, en dat is gelukt. [Radically Open Security](#) is 's werelds eerste not-for-profit computer security consultancy-bedrijf. Het bedrijf is een Fiscaal Fondswervende Instelling. Dit betekent dat 90% van de winst rechtstreeks naar Stichting NLnet gaat. Dit is een stichting die al twintig jaar organisaties ondersteunt die werken aan internet research, open-source-software en digital rights. Melanie: “In de afgelopen 6,5 jaar hebben we via deze weg bijna vijfhonderdduizend euro gedoneerd.”

“Er zijn ontzettend veel initiatieven die vrouwen in de schijnwerper willen zetten, onderschat ook niet de kracht van netwerken.”

Grote klanten door een goede reputatie

Veel van de klanten komen via-via bij Radically Open Security terecht. “Vaak zijn het Chief Information Security Officers met dezelfde idealen die ons binnenhalen. We hebben hele goede hackers in huis, daardoor hebben we inmiddels zo'n goede reputatie opgebouwd dat klanten echt naar ons toekomen”, vertelt Melanie.

Op deze manier werden ze bijvoorbeeld securityleverancier voor Ahold. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport riep de hulp in van Radically Open Security voor het reviewen van de CoronaMelder-app. Bij een zogeheten penetratietest werden toen privacyproblemen gevonden. “We zijn toen maar liefst 22 keer genoemd in de Eerste Kamer”, vertelt Melanie enthousiast.

Een onderdeel van de campagne Groei over Grenzen is de online netwerkevenementen, zoals de de [Talkshow 'Beyond Borders'](#). In deze talkshow gaan vrouwelijke ondernemers in gesprek over hun ervaringen met internationaal zakendoen en hoe RVO daarbij kan helpen. Melanie Rieback is een van de panelleden, samen met ondernemers Meini Prins (Priva), Sabine Walbeehm (Baktec BV) en Jailila Essaïdi (Inspidere BV).

Interview

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 *Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie*
- 2 *Eerlijke landrechten voor vrouwen*
- 3 *Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen*
- 4 *Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode*
- 5 *Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons*
- 6 *Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op*
- 7 *Gender in nieuwe positionering van Nederland*
- 8 *De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie*
- 9 *Google haal je niet binnen, die vindt jou!*
- 10 *Virtuele koffie met de ambassadeur*

Melanie ziet het feit dat ze een vrouw is in de technologie niet als een nadeel, maar juist als een voordeel. “Er zijn ontzettend veel initiatieven die vrouwen in de schijnwerper willen zetten, en onderschat ook niet de kracht van netwerken. Daar komt bij dat ik oud-docent ben van de Vrije Universiteit Amsterdam. Als ik dan toch betutteld word, krijgen ze het gewoon terug!”

Klanten aantrekken over de grens

Ook grote buitenlandse partijen weten het bedrijf van Melanie inmiddels te vinden. “Dat is bij ons heel natuurlijk gegaan. Onze uitbreiding naar het buitenland was niet echt een bewuste keuze. Als bedrijven in Nederland blij met je zijn, weten organisaties over de grens je ook te vinden. Zo ging dat ook bijvoorbeeld met Google: die haal je niet binnen, zij vinden jou.”

Dit betekent niet dat Melanie en haar team rustig blijven wachten tot er nieuwe aanvragen komen. Ze is bijvoorbeeld via RVO en het ministerie van Buitenlandse Zaken meegegaan op handelsmissie naar San Francisco: “Dat was echt geweldig! Ik heb er veel leuke kennissen opgedaan, presentaties gehouden en op de beurs gestaan. Dat is erg goed voor je zichtbaarheid, het heeft ons echt werk opgeleverd. Daarnaast kun je de onderlinge banden met andere Nederlandse ondernemers versterken als je meegaat met zo’n delegatie.”

[Bekijk hier de volledige talkshow Beyond Borders \(Engelstalig\).](#)

Achter de schermen bij de Talkshow Beyond Borders

Internationale ambities? Kom virtueel op de koffie bij een ambassadeur*

Meld je nu aan!

RVO.nl/ondernemendevrouwen

* tijdelijke actie ter bevordering van Internationalisering Vrouwelijk Ondernemerschap

Op de koffie bij de ambassadeur!

Meer weten over jouw kansen en de mogelijkheden als Nederlandse vrouwelijke ondernemer in het buitenland? Maak dan gebruik van deze tijdelijke actie 'Virtueel op de koffie bij de ambassadeur'.

Ambassades kunnen jou informeren over de lokale manier van zakendoen, de marktkansen en de plaatselijke wetgeving. En dankzij hun uitgebreide netwerk kunnen zij contacten voor jou leggen met potentiële agenten, distributeurs, producenten en afnemers.

Deze actie loopt tot 8 maart 2022 en is ontwikkeld om het internationaal zakendoen van Nederlandse vrouwelijke ondernemers te bevorderen.

Twijfel niet en meld je aan via het formulier op onze campagnepagina '[Groeï over Grenzen.](#)'

"Ik heb er ontzettend veel aan gehad omdat we het op deze manier konden toetsen met iemand die het dichtste bij de handel tussen Nederland en Duitsland staat."

Lotte Leufkens – founder & CEO Cloud Cuddle.

Inhoudsopgave

Voorwoord

- 1 Gender in RVO-programma's: van gender aware naar gender transformatie
- 2 Eerlijke Landrechten voor vrouwen
- 3 Zadenproject in Tanzania zorgt voor gelijkwaardige positie boerinnen
- 4 Impactonderneming zet Marokkaans vakmanschap in voor duurzame mode
- 5 Steeds meer vrouwelijke experts ingezet bij DSS crisisrespons
- 6 Nederlandse en Bengalese ondernemsters zetten fairtrade tassenproductie op
- 7 Gender in nieuwe positionering van Nederland
- 8 De coronacrisis als stroomversnelling voor zorgtechnologie
- 9 Google haal je niet binnen, die vindt jou!
- 10 Virtuele koffie met de ambassadeur

Colofon

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag

Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag

T +31 (0) 88 042 42 42

E klantcontact@rvo.nl

www.rvo.nl

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Check onze RVO-website voor meer informatie over [Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen \(MVO\)](#) en [Gendergelijkheid](#).

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | maart 2021

Publicatienummer: RVO-024-2021/BR-INT

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.